

Cemile

Öykü 1934 yıllarında pamuk fabrikaları ile meşhur olan Çukurova'ya göç eden insanların kervanına katılan Malik, karısını, kızı Cemile ve Sadri'yi fabrikada işe yerleştirir ve rutubetli, eski bir evde yaşamaya başlarlar. Karısı fabrikada iş kazasında ölür. Malik çocuklarını da yitireceği korkusu ile köye dönme hevesi ile yaşar. Köylerini ve topraklarını terk edip fabrikaya maaşlı çalışmaya gelen yoksul insanlar, her ne kadar günde 12 saat ayakta çalışma şartlarını beğenmeseler de makinelerinin başındadırlar. Babasının köy hayallerine karşı fabrika ile özdeşleştiren Cemile, babasının isteğine de karşı gelmeden onu geçiştirir. Hayatına alacağı erkeği de fabrikadan seçen Cemile, her ne kadar geçim sıkıntısı çekeceğini bilse de aldırış etmez. Çalıştıkları fabrika açgözlü, bencil bir adam olan Kadir Ağa ile ona nazaran daha anlayışlı ve kültürlü olan Numan Şerif Bey'in ortaklığındadır. Kadir Ağa, fabrikanın işlerinin daha ileri olmasını istediği için İtalyan mühendis Orlando'yu işçilerin başına getirtir. Fabrikaya kendi sert çalışma disiplinini getiren ve ücretlerinde kesinti yapan İtalyan'a karşı çıkan işçiler Camgöz'ün de desteği ile birleşip ayaklanma başlatırlar. Fakat fabrikanın tüm otoritesine sahip olmak isteyen Kadir Ağa, hakkını savunmaya çalışan işçileri işten çıkarır. İşçiler zor bir halde öç almak için Camgöz'ün kahvesini yıkarlar. Bu süreç içerisinde kafayı Cemile ile evlenmeye takmış olan Deveci Çopur Halil, ısrarlarına devam eder. Fakat Cemile'nin kendisi ile asla evlenmek istemediğini öğrenen adam Cemile ve Necati'yi ayırmak için Camgöz ve Karakız ile hain planlar yapıp kızını kaçırmak ister. Lakin başarılı olamaz, Necati, babaannesini ikna eder ve Cemile ile evlenir.

Kişiler

Cemile Babası Malik Türkiye'ye göç ettiği için kendisi ve abisi Sadri ile daha duygusal ve samimi bir ilişki içine giren Cemile, hassas bir kızdır. Abisi Sadri ile ekmek derdine düşerler ve fabrikada çalışmaya başlarlar. Cemile on beş yaşlarında genç ve alımlıdır. Başını kapalıdır. Güzelliği başına dert olan Cemile, babasına ve abisine aşırı düşkündür. Küçük yaşta bir anne gibi evin tüm sorumluluğunu almak zorunda kalan Cemile, ev işlerini fabrika işleri ile birlikte başarı ile yürütür. Yozlaşmış, çıkarıcı, ahlaksız bireylerin arasında saf düşüncelerini ve merhametini korumaya çalışan Cemile, kendini beğenen Deveci tarafından kaçırılmaktan İzzet Usta'nın yardımı ile kurtulur ve karşılıklı birbirlerini sevdikleri Necati ile evlilik yoluna girerek aradığı mutluluğa kavuşur.

Necati Zengin ve eğitilmiş bir aileye sahip olan kendisi de eğitilmiş olan Necati, fabrikadaki üç katipten biridir. 24 lira 95 kuruşa çalışan Necati, fabrikada dönen ilişkilerden ve isyanlardan bihaber işine odaklıdır. Kendi gibi olduğuna inandığı Cemile ile evlenmek isteyen Necati, ailesinin beklentileri ve kendi istekleri arasında zor günler yaşar. Fabrika ortağı Kadir Ağa kendisini işten atmak isterken durumu izah ettiği diğer ortak Numan tarafından babasının hatırına işe geri alınır. Necati, okumuş çocukları olmasını ve kimseye muhtaç olmamalarını ister. Geleceğe umutla bakar, iyi niyetlidir.

İzzet Usta Bir makine tamircisi olan İzzet Usta, Cemile ve ailesinin komşusudur. Kolunu makine dişleri arasından zor kurtaran adamın karısı verem oğlu da tren altında acı bir şekilde vefat eder. Oldukça zor bir hayat geçiren İzzet Usta yine de işinden gücünden vazgeçmez. İnsanlara ilaç veren, okuma yazma öğretmeye çalışan, yardım eden, duyarlı ve iyi niyetli bir adam olan İzzet Usta, Cemile'nin Deveci yüzünden adının çıkmasına ve kaçırılmasına mani olmaya çalışır. Karısı hastadır. Değerlerine bağlı ve çalışkandır. Güvenilir ve bilgili biri olması nedeni ile küçük işçi mahallesinin yol göstericisidir.

Malik Yugoslav dağlarında yıllarca çete reisliği yapan Boşnak Malik, arkadaşı Muy ile göç ettiği Çukurova'da kendilerine hayat kurmaya çalışırlar. Muy'un kızlarının da bir bir dağıldığını gören Malik, şehirden ve fabrikadan hazzetmez. Oğlu Sadri'yi ve kızı Cemile'yi çok sever. Onlar işten gelene dek yemek pişirir, çoraplarını yamar, camiye gider. Bakışarak bile anlaştığı Muy ile özdeşleşen Malik, geçmişinde çok güçlü bir karakter olduğu için düşüşe geçmeyi kendine yediremez. Umudla geldiği yeni sosyal düzende sadece eşini değil insanca yaşam şeklini de kaybeden yaşlı adam yoksulluk içinde yaşamasına rağmen, insanları saç tıraş etmekten, bakımdan herhangi bir ödeme almaz. İyi niyeti ile maddiyatı ikinci plana iterek yaşar.

Sadri Malik'in oğlu, Cemile'nin abisi olan dokumacı Sadri, korkak ve uyumlu bir gençtir. Sigara içer. Fabrikada dokuma yaparken iplerin sürekli çıkmasına neden olan İtalyan düzeninin bozulmasına rağmen kendisi işten atılmaktan çekindiği için olumlu cevap verir. Kız kardeşi ile ilgili laf eden adamlardan nefret eder, Cemile'nin çalışmasını dahi istemez, iş çıkışları kardeşini bekler. Cemile'nin Necati ile evlenmesi hususunda geçinebilmek için kendi gibi fabrikada çalışan Halime'yi Cemile'den kendisine ayarlamasını ister. Evde et gibi yemekler piştiğinde kardeşi ile adeta savaşa girerler ve Sadri kazanır.

Deveci Çopur Halil Cemile'den hoşlanan Deveci, baktığı develeri dahi satıp kıza sahip olmak ister. Bu amaç uğruna Camgöz ile Karakız ile onlara para sunarak hain planlar yapar. Niyeti Cemile'nin adını çıkarıp, kaçırmak olan Halil, karşılık alamayınca küplere biner. Şalvarlı ve tespihli, cahil biridir.

Kadir Ağa Fabrika ortaklarından biri olan Kadir Ağa, paralı fakat cahil biridir. İşçileri ve insanları çıkarları doğrultusunda yönetip, egemen olmak ister. Para için her şeyi yapacak olan maddeci Kadir, kendi geçmişindeki acı günleri insanları ezerek çıkarmak ister.

Numan Şerif Bey Fabrikanın diğer ortağı olan Şerif Bey, özünde iyi biri olsa da topluma karşı duyarsızdır. Geçmişte vefa borcu olduğunu düşündüğü babası için Kadir'e rağmen, kâtip Necati'yi işe geri alır. İşçilerin çalışma şartlarına ve İtalyan düzenine müdahale etmez, daha fazlasını bekler. Pek çok dil bilir, yurt dışına çıkar, bilgili biridir.

Tema

Yoksulluk "Cemile" adlı romanda işlenen "yoksulluk" teması emek sömürsü bağlamında bir küçük bir kadının hayatla mücadelesi ve direnme gücü ile verilmektedir.